

Кормиліцина Віра Василівна — зоолог, епізоотолог, мисливствознавець, дослідник гірських фаун

Анна Сироткіна¹, Ігор Загороднюк²

¹ Російське товариство істориків-архівістів (Алушта),

² Національний науково-природничий музей НАН України (Київ)

e-mail: sirotkina37@mail.ru; zoozag@ukr.net

SIROTKINA, A., I. ZAGORODNIUK. Kormilitsyna Vera Vasylivna, a zoologist, epizootologist, game expert, and researcher of mountain faunas. — This biographical essay presents information about the zoologist Vira Kormilitsyna, who in the 1960s and 1970s worked as a researcher-zoologist at the Crimean State Reserve and Game Farm (future Crimean Reserve). Vira Kormilitsyna has largely contributed to the study of small mammals of Crimean beech forests, their role in reforestation, and population dynamics of many other groups, including acclimatized species of ungulates. She is the author and co-author of a number of scientific and popular science publications in zoology, epizootology, and game management.

Біографічні деталі

Кормиліцина Віра Василівна народилася 1936 р. в м. Нерчинськ Забайкальського краю. 1944 р. з сім'єю переїхала до м. Іркутська. 1954 р. закінчила жіночу школу ім. Леніна в Іркутську. З 1954 до 1959 рр. навчалася в Іркутському сільгоспінституті на факультеті мисливствознавства за спеціальністю біолог-мисливствознавець. Під час навчання познайомилася з О. О. Кормиліциним (1937–2001), у них народилися донька Наталя (1959) й син Олександр (1963). 1960 р. сім'я переїхала до Криму, за направленням чоловіка до КЗМГ.

У Криму чоловік працював старшим мисливствознавцем у Кримському заповідно-мисливському господарстві (КЗМГ), а В. В. спочатку техніком наукової бібліотеки Державного Нікітського ботанічного саду, а згодом — у КЗМГ, спочатку молодшим, а потім старшим науковим співробітником-зоологом. Заочно закінчила аспірантуру у Всесоюзному інституті захисту рослин (Ленінград), у проф. І. Я. Полякова.

Рис. 1. Віра Василівна Кормиліцина в період роботи в КЗМГ на посаді молодшого наукового співробітника, кінець 1960-х років, з архіву А. Сироткіної (фото від В.В.К.).

З 1975 по 1978 р. працювала старшим науковим співробітником зоологом Кавказького державного заповідника. 1976 р. захистила кандидатську дисертацію. З 1978 до 1985 рр. — науковий співробітник одного із закритих центрів ветеринарної медицини, що обслуговував елітні мисливські господарства. З 1985 по 1991 р. у зв'язку з переведенням чоловіка в ДМГ «Покровське (Газпром)» (Володимирська обл.) працювала ст. н. с. лабораторії епізоотології у ВНДІ ветеринарної вірусології та мікробіології Мінсільгоспу СРСР (м. Покров). 1991 р. вийшла на пенсію; проживає у Володимирській обл.

Ключові наукові напрацювання

У цьому нарисі вміщено переважно відомості про кримський період роботи дослідниці, що розпочався 1960 р., з отриманням її чоловіком посади мисливствознавця КЗМГ, який відповідав за влаштування полювань для перших осіб країни та їхніх гостей. На початку роботи в КЗМГ Віра Василівна вивчала біоценологію букових лісів гірського Криму, збирала матеріал для дисертації. Значна частина таких досліджень проводилася за закритими темами. В. В. Кормиліцина підготувала та опублікувала 79 наукових праць, 21 з них — у закритому друку.

Кандидатську дисертацію захистила в Інституті зоології АН УРСР м. Київ у 1976 р. на тему «Екологія жовтогоорлої та лісової мишей гірсько-лісового Криму» (керівник — професор І. Я. Поляков).

Основні теми теріологічних досліджень та публікацій різного часу такі: 1) мишоподібні гризуни, їхній вплив на відновлення букових лісів Криму (КЗМГ); 2) мисливське господарство Криму, результати розселення оленя по Україні та Передкавказзі (КЗМГ); 3) дрібні ссавці Кавказького заповідника, їхня роль у біоценозі (КДЗ); 4) облікові роботи з копитних КДЗ; 5) організація та продуктивність мисливських господарств у СРСР (Всесоюзний НДІ природи); 6) епізоотична ситуація у прикордонних районах СРСР серед диких тварин (Молдова, Україна, Білорусь, Забайкалля, Бурятія, Примор'я); 7) робота у зоні ураження серед диких тварин Чорнобильської АЕС.

«Під час роботи в КЗМГ Віра Василівна була стриманою, акуратною, зосередженою і дуже серйозною людиною, на її робочому столі вражав повний порядок, хоча на ньому весь час відбувалися дослідження колекційних матеріалів. Вона збрала велику колекцію гризунів букових лісів, яка досі зберігається у фондах НІ «Кримський».

Рис. 2. Віра Василівна Кормиліцина; фото 2010-х рр., з Facebook, 14.04.2014; редактоване.

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Віра Василівна Кормиліцина неодноразово відправлялася в закордонні відрядження з обміну досвідом у мисливські господарства Чехословаччини, Угорщини, Іспанії. Брала участь у роботі 9 та 16 конгресів біологів-мисливствознавців, 16 асамблеї МСОП з питань охорони природи, у Всесоюзних та Республіканських нарадах. Член МОП та Теріологічного товариства.

У колективі незмінно була доброзичлива, привітна, брала участь у наукових дискусіях, завжди готова допомогти.» (А. Дулицький, зі спогадів). Про захоплення В. Кормиліциної, як і її чоловіка (окремий нарис), відомо мало: це була дуже закрита та нетовариська сім'я «з грифом секретно».

Література

- Кормиліцина, В. В. 1966. К сезонной динамике численности мышевидных грызунов в буковых лесах. *Охраняйте, изучайте природу*. Крым, Симферополь, 47–53.
- Кормиліцина, В. В. 1969. О колебании численности мышевидных грызунов рода *Apodemus*. *Заповедные леса горного Крыма*. Крым, Симферополь, 89–93.
- Кормиліцина, В. В. 1969. К вопросу акклиматизации белки-телеутки в Крыму. *Изучение ресурсов наземных позвоночных фауны Украины*. Тезисы республиканского координац. совещания. Наукова думка, Киев, 52–53.
- Кормиліцина, В. В. 1970. Видовой состав мелких млекопитающих и некоторые черты биологии размножения доминирующих видов. *О сохранении заповедных буковых лесов Крыма*. Крым, Симферополь, 88–99.
- Кормиліцина, В. В. 1970. Мыши и вред, причиняемый ими лесовозобновлению. *О сохранении заповедных буковых лесов Крыма*. Крым, Симферополь, 106–117.
- Кормиліцина, В. В., Д. Д. Завалева. 1972. К паразитофауне желтогорлой и лесной мышей Горного Крыма. *Комплексная охрана растений и животных на заповедных территориях Крыма*. Таврия, Симферополь, 72–78.
- Кормиліцина, В. В., А. А. Кормилицин. 1973. Крымская популяция европейского муфлона и пути повышения её численности и охраны. *Редкие виды млекопитающих фауны СССР и их охрана*. Наука, Москва, 127–128.
- Кормиліцина, В. В. 1975. *Экология желтогорлой и лесной мышей горно-лесного Крыма*: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. Институт зоологии им. И. И. Шмальгаузена, Киев, 1–27.
- Кормиліцина, В. В. 1973. Опыт анализа состояния охотничьего хозяйства Крымской области. *Всесоюзного совещание по экономике и организации охот. хоз-ва СССР*. Киров, 51–53.
- Кормиліцина, В. В., А. И. Дулицький. 1975. История и опыт оценки результатов акклиматизации млекопитающих в Крыму. *Охота, пушнина, дичь* (Сборник научно-технической информации ВНИИОЗ). Киров, Вып. 47–48: 58–65.

СИРОТКИНА, А., І. ЗАГОРОДНЮК. Кормиліцина Віра Василівна — зоолог, епізоотолог, мисливствознавець, дослідник гірських фаун. — У даному біографічному нарисі наведено відомості про зоолога Кормиліцину Віру Василівну, яка у 1960-х та 1970-х рр. працювала науковим співробітником-зоологом у Кримському державному заповідно-мисливському господарстві (надалі Кримський заповідник). Віра Василівна провела велику роботу з вивчення мікромамалій у кримських букових лісах, їхньої ролі у лісовідновленні, вивчені динаміки популяцій багатьох інших груп, включно з акліматизованими видами копитних. Вона є автором та співавтором низки наукових та науково-популярних публікацій із зоології, епізоотології та мисливствознавства.